

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący)

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Krzysztof Wiak (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi M. O.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w [...]

w sprawie o sygn. akt I ACa [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 16 kwietnia 2019 r.,

1) oddala skargę;

**2) zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...]
kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych, powiększoną o należny
podatek od towarów i usług na rzecz pełnomocnika, tytułem
kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez
pełnomocnika z urzędu za pomoc świadczoną w postępowaniu
o stwierdzenie przewlekłości postępowania.**

UZASADNIENIE

M. O., reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, w piśmie z dnia 27 grudnia 2018 r. wystąpił do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w [...] o stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...], w sprawie o sygn. akt I ACa [...] doszło do przewlekłości postępowania. Skarżący domagał się tym samym:

1) stwierdzenia przewlekłości postępowania we wskazanej sprawie;

2) przyznania na rzecz Skarżącego od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] sumy pieniężnej w wysokości 5.000 zł;

3) zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz Skarżącego kosztów postępowania.

W uzasadnieniu skargi wskazano, iż apelacja Skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 28 czerwca 2018 r. (XXIV C [...]) została nadana w urzędzie pocztowym w dniu 11 września 2017 r. i wpłynęła do Sądu w dniu 13 września 2017 r. W dniu 18 stycznia 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] zarządził zwrot odpowiedzi na apelację pozwanego, w związku z nedoręczeniem dowodu wysłania odpisu pisma pełnomocnikowi Skarżącego. W dniu 25 października 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] wyznaczył termin pierwszej rozprawy apelacyjnej na dzień 4 stycznia 2019 r.

Skarżący podnosi, że w powyższej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, w związku z nierozpoznanie apelacji Skarżącego przez okres co najmniej 15 miesięcy od daty jej złożenia. Jego zdaniem powodem tej przewlekłości była bezczynność Sądu Apelacyjnego w [...], który zaniechał wcześniejszego wyznaczenia terminu pierwszej rozprawy apelacyjnej i w konsekwencji nie rozpoznał sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Sąd Apelacyjny w [...] wyznaczył bowiem termin pierwszej rozprawy odwoławczej po okresie ponad roku od daty wpływu apelacji. Skarżący twierdzi również, że Sąd Apelacyjny w [...] nie podejmował w tym czasie żadnych innych czynności, które kolidowałyby z wyznaczeniem terminu rozprawy lub które byłyby ukierunkowane na przygotowanie sprawy do merytorycznego rozpoznania (poza zwrotem odpowiedzi na apelację i wyznaczeniem terminu rozprawy).

Reprezentująca Skarb Państwa Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...] w odpowiedzi na skargę wniosła o jej oddalenie. Uczestnik postępowania wskazał, że nie można uznać za zasadne twierdzenia, że od daty wniesienia apelacji do czasu wydania zarządzenia o wyznaczeniu terminu w sprawie upłynął okres ponad roku. W dacie wniesienia apelacji akta sprawy nie znajdowały się bowiem w Sądzie Apelacyjnym w [...], w związku z czym nie można było wymagać, by podejmowane były jakiegokolwiek czynności. Ponadto, o rozstrzygnięciu w przedmiocie przewlekłości postępowania musi decydować treść zgłoszonego

żądania oraz badanie jego zasadności. Nie można więc, w ocenie Uczestnika, za wystarczające uznać zakwestionowanie ogólnego czasu trwania postępowania. Uczestnik postępowania podniósł, że po wpłynięciu akt do Sądu Apelacyjnego w [...] Skarżący oczekiwał na wyznaczenie terminu przez okres 11 miesięcy. Jest to, jego zdaniem, okres nieprzekraczający 12 miesięcy, a zatem termin, który należy uznać za rozsądny w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 75; dalej jako: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania). Jednocześnie Uczestnik postępowania wskazał, że Skarżący składając skargę był poinformowany o terminie rozprawy apelacyjnej, a zatem skarga ta nie mogła spełnić swojej funkcji prewencyjnej i została wniesiona wyłącznie w celu uzyskania odszkodowania. Podniesiono również, że Skarżący w żaden sposób nie udowodnił ani nawet nie uprawdopodobnił okoliczności, które przemawiałyby za uwzględnieniem żądanej przez niego kwoty 5.000 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest niezasadna i zasługuje na oddalenie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę na stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Ustawodawca nie wskazał konkretnego terminu, po upływie którego należy uznać, że dochodzi do przewlekłości postępowania, jednakże zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego zasadniczo przyjmuje się, że skarga o stwierdzenie takiej przewlekłości jest uznawana za zasadną w przypadku przekroczenia okresu

12 miesięcy bezczynności sądu II instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2019 r., I NSP 79/18, LEX nr 2615866; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18, LEX nr 2622349). Okres ten liczy się od dnia wniesienia apelacji. W niniejszej sprawie okres oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej wynosił 12 miesięcy i 14 dni.

Dla oceny, czy w danej sprawie doszło do przewlekłości postępowania znaczenie ma jednak nie tylko sam sztywny upływ czasu, ale wymagają również rozważenia wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania – w tym również podejmowane w międzyczasie przez sąd czynności oraz postępowanie Skarżącego. W okresie pomiędzy 11 września 2017 r. a 25 września 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] nie pozostawał całkowicie bezczynny. Jak przyznają zarówno sam Skarżącym, jak i Uczestnik postępowania, Sąd Apelacyjny w [...] podjął poszczególne czynności przed wyznaczeniem terminu rozprawy odwoławczej, tj. dokonał zwrotu odpowiedzi na apelację oraz wyznaczył w sprawie sędziego referenta.

Dla ustalenia, czy w rozpoznawanej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, istotne jest również to, iż pomimo nieznacznego przekroczenia granicy 12 miesięcy oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej, odbyła się ona po upływie ok. 4 miesięcy od dnia wyznaczenia jej terminu. Natomiast całe postępowanie odwoławcze zakończone zostało po upływie ok. 16 miesięcy. Wszystkie wskazane powyżej okoliczności przemawiają zatem za uznaniem, iż wskazana sprawa została rozpatrzona w rozsądnym terminie – bez nieuzasadnionej zwłoki (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2017 r., III SPP 24/17, LEX nr 2329016).

Na odrębną ocenę zasługuje zachowanie się Skarżącego w związku z wniesieniem skargi na przewlekłość postępowania. Została ona bowiem wniesiona już po ustaleniu przez Sąd Apelacyjny w [...] terminu rozprawy odwoławczej – na 8 dni przez planowaną rozprawą apelacyjną (w dniu 4 stycznia 2019 r.). W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się tymczasem, iż w sytuacji, gdy Skarżący wnosi skargę na przewlekłość postępowania tuż przed terminem rozprawy, o której wiedział kilka miesięcy wcześniej, jego zachowanie należy uznać

za niezgodne z przepisem art. 3 k.p.c. (stosowanego na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.). Zgodnie z nim, strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Powyżej opisane zachowanie Skarżącego uznać należy za przejaw naruszenia obowiązku dokonywania czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, przejawiający się w nadużywaniu praw procesowych. Może ono polegać bowiem na podejmowaniu czynności, które są przewidziane przez ustawę i z formalnego punktu widzenia dopuszczalne, jednakże w rzeczywistości wykorzystywane niezgodnie z funkcją przepisu i w sposób nieodpowiadający rzeczywistemu celowi danego uprawnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2017 r., III SPP 24/17, LEX nr 2329016; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2013 r., III CZP 78/13, OSNC 2014 nr 9, poz. 97). Biorąc pod uwagę okoliczności wniesienia niniejszej skargi (zwłaszcza termin jej wniesienia, poprzedzający rozprawę apelacyjną, czas pomiędzy wyznaczeniem rozprawy odwoławczej a samą rozprawą, jak również obiektywnie rzecz ujmując – niedługi czas trwania całego postępowania odwoławczego), należy uznać, iż rzeczywistym celem nie było uzyskanie ochrony prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, lecz zachowanie Skarżącego nakierowane było przede wszystkim na uzyskanie wskazanej przez niego rekompensaty (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2017 r., III SPP 53/17, LEX nr 2428251; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2017 r., III SPP 39/17, LEX nr 2376883).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu należnych działającemu w sprawie pełnomocnikowi z urzędu za prowadzenie sprawy ze skargi na przewlekłość postępowania orzeczono w pkt 2 postanowienia na podstawie § 21 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.